

Δ. ΣΟΛΩΜΟΥ, ΚΡΗΤΙΚΟΣ

Α. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

- (σελ. 281) Από τι χαρακτηρίζεται η ποίηση του Σολωμού και σε τι διαφέρει από τους περισσότερους άγγλους ρομαντικούς;
- (281) Ποιος, κατά το Σολωμό, ο προσρισμός του ποιητή και ποιος ο κοινωνικός του ρόλος;
- (281-283) Απαριθμήστε οκτώ απόψεις σχετικές με την αποσπασματικότητα του έργου του Σολωμού.
- (283) Πού αναφέρονται πολλά από τα ουσιαστικά που χρησιμοποιεί ο Σολωμός και τι αποδεικνύει αυτό;
- (283-4) Απαριθμήστε 4 εικόνες κρυμμένων πραγμάτων που υπάρχουν στον Κρητικό.
- (284) Ποια η συμβολική σημασία της θάλασσας στην ποίηση του Σολωμού;
- (284) Ποιο πρόβλημα βασάνιζε το Σολωμό; Τι τον ενδιέφερε και τι προσπαθούσε να πετύχει;
- (287) Από ποιες αφηγηματικές ενότητες αποτελείται ο Κρητικός;
- (287) Σε ποια χρονικά επίπεδα αναπτύσσεται ο Κρητικός;
- (288) Απαριθμήστε πέντε παραδείγματα από τον Κρητικό σχετικά με τη «σύνθεση των στοιχείων ανά τρία».
- (289 - 290) Απαριθμήστε έξι ερμηνευτικές απόψεις για τη Φεγγαροντυμένη.
- (291) Ποια η επίδραση στον Κρητικό που ασκεί η φύση στον ήρωα;
- (292) Από πού διαπιστώνουμε επιρροές στη σκηνοθεσία της Φεγγαροντυμένης;
- (292) Ποιες διακειμενικές σχέσεις έχουν επισημανθεί κατά καιρούς και σε σχέση με ποια μοτίβα;
- (293) Ποιες βασικές ιδέες συμπυκνώνει το έργο;

Β. ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΣΤΟΝ « ΚΡΗΤΙΚΟ» ΤΟΥ Δ. ΣΟΛΩΜΟΥ

Η αφήγηση δεν ακολουθεί ευθύγραμμη χρονική σειρά

ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΠΙΠΕΔΑ (κατά τον Καψωμένο)

ΟΙ ΕΠΙΠΕΔΑ -τον όρο χρησιμοποίησε και ο Σολωμός-(κατά το Μαρωνίτη)

- ✓ **1ο επίπεδο** Ο χρόνος του ναυαγίου και της θαυμαστής εμπειρίας (της φεγγαροντυμένης και του ανεκλάλητου ήχου)
- ✓ **2ο επίπεδο** Η προϊστορία του ήρωα στην Κρήτη- η ιστορία του ήρωα πριν το ναυάγιο
- ✓ **3ο επίπεδο** Η ιστορία του ήρωα μετά το ναυάγιο και το χαμό της κόρης
- ✓ **4ο επίπεδο** Πρόδρομη αφήγηση για την έσχατη κρίση (απώτατο, υπερβατικό, μεταφυσικό μέλλον)

Ο χρόνος γίνεται άχρονος και ο χώρος εξαγιάζεται

Ο χρόνος της ποιητικής πράξης: όταν ο Κρητικός ασκεί τη δωρεά που του κληροδότησαν το όραμα της φεγγαροντυμένης και ο ανήκουστος ήχος

Σύμφωνα με τις φιλοσοφικές πηγές του Σολωμού(Γερμανοί Ρομαντικοί),όπου η ανθρώπινη ζωή θεωρείται γέφυρα ανάμεσα στη Δημιουργία και την Ανάσταση, για το πέρασμα από το φυσικό, τον πεπερασμένο κόσμο στην αιωνιότητα. Έτσι συλλαμβάνεται η έννοια του χρόνου ως « αιωνιότητα» . Αυτό γίνεται δυνατό μέσω της «θέασης» (του διπλού οράματος) που αποτελεί τον αφηγηματικό κορμό του Κρητικού.

ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΚΑΤΑ ΣΤΙΧΟ

Απ. 1 (18) : 1ο επίπεδο

Απ.2 (19) στ. 1 : 3ο επίπεδο

στ.2-3 : 2ο επίπεδο

στ. 4 : 3ο επίπεδο

στ. 5-18 : 4ο επίπεδο

Απ.3 (20) στ. 1-12 : 1ο επίπεδο

στ. 13-14 : 1ο επίπεδο (περ. φεγγαροντ)

Απ.4 (21) στ.1-12 : 1ο επίπεδο

στ.13-15 : 1ο επίπεδο

στ 16 : 2ο επίπεδο

στ. 17-28 : 1ο επίπεδο

στ.29-36 : 2ο επίπεδο

στ.37-38 : 1ο επίπεδο

Απ.5 (22) στ.1-4 : 1ο επίπεδο

στ. 5 : 3ο επίπεδο (μεταβαίνει στο παρόν της αφήγησης)

στ. 6 : 2ο επίπεδο

στ.7-10 : 3ο επίπεδο

στ.11-12 : 1ο επίπεδο (μεταβαίνει σ' αυτό μέσα απ' τα " σκληρά ονείρατα")

στ.13-14 : 3ο επίπεδο

στ. 15-20 : 2ο επίπεδο (μεταβαίνει συνειρμικά μ' αφορμή την κίνηση του χεριού)

στ. 21-24 : 1ο επίπεδο (συνεχίζει την αφήγηση από το στ. 12)

στ. 25-35 : 1ο επίπεδο ή 2ο (επειδή αναφέρεται στο Κρητικό ειδύλλιο με το μοτίβο του αηδονιού)

στ.36-42 : 2ο επίπεδο

στ.43-58 : 1ο επίπεδο

Στοιχεία για τη θρησκευτικότητα του Σολωμού (στο 19)

" Το δεύτερο μέρος του αποσπάσματος 2 (19), δηλαδή οι στίχοι 5-18 αποτελεί μια παρέκβαση, όπου ο ήρωας αίρεται σε μεταφυσικό επίπεδο. Αναφέρεται σ' έναν οραματισμό της Έσχατης Κρίσης, σύμφωνα με τις πεποιθήσεις της ορθόδοξης εκκλησίας. Λόγω της αγάπης του για την κοπέλα ο Κρητικός ζει ως παρόν την Ανάσταση, όπου θα είναι παντοτινά ενωμένος με την αγαπημένη του στη μακαριότητα της αιώνιας γαλήνης. Σ' αυτή την πρόδρομη αφήγηση είναι έκδηλη η θρησκευτικότητα του Διονύσιου Σολωμού."

- ✓ ύπαρξη Παραδείσου, μέλλουσα ζωής (απ' όλο το απόσπασμα)
- ✓ αθανασία ψυχής (στ.5),
- ✓ Σάλπιγγα Δευτέρας Παρουσίας (στ.5): Παλαιά Διαθήκη, Επιστολές του Παύλου, Αποκάλυψη.
- ✓ ανάσταση και ενσάρκωση νεκρών (στ.6, 13, 14): πίστη Ορθόδοξου δόγματος.
- ✓ άγγελοι (;) (στ.8)
- ✓ κοιλάδα του Ιωσαφάτ (βλ.υποσημείωση 5 βιβλίου).
- ✓ Έσχατη κρίση ψυχών (στ.10).
- ✓ η φωτιά του άλλου κόσμου (στ.9, 16. "γένενα του πυρός". Κατά Ματθαίον.Σκηνή της Αποκάλυψης).

Προετοιμασία για εμφάνιση της Φεγγαροντυμένης (20)

Στο απόσπασμα 3(20), στους στίχους 1 και 2 αναφέρεται η συνέχεια της καταιγίδας και η μανία των κυμάτων της θάλασσας ("σκίρτησε σαν τον κοχλό που βράζει"). Όμως, στον επόμενο στίχο, το τοπίο αλλάζει ολοκληρωτικά, όλα ησυχάζουν, ηρεμούν, ομορφαίνουν και καθαρίζουν και η θάλασσα από άγρια γίνεται γαλήνια και επικρατεί νηνεμία σ' όλο το φυσικό τοπίο.

Ο Σολωμός στο στίχο 3, με τη χρήση του ρήματος "ησύχασε", αναπτύσσει το αρχαίο μοτίβο της σιγής του κόσμου πριν τη Θεία Επιφάνεια. Το ποιητικό όραμα της Φεγγαροντυμένης προσοικονομείται από την αιφνίδια μεταβολή του σκηνικού από το τραχύ και έντονο σε ήπιο και μυστηριακό. Επιπλέον, οι εικόνες, οι παρομοιώσεις και οι υπερβολές μάς εξάπτουν την προσδοκία ότι κάτι πρωτόγνωρο και σημαντικό θα συμβεί, διότι ως δια μαγείας το τοπίο μετατράπηκε από άγριο και τρομακτικό σε ήπιο και γαλήνιο.

Η εικόνα του στίχου 4, σε συνδυασμό με τη χιαστή διάταξη των φωνηέντων στο στίχο, αποδίδει την αντανάκλαση των άστρων στη θάλασσα. Παράλληλα, εντοπίζεται και παρομοίωση.

Στο στίχο 5, η φράση "κρυφό μυστήριο" αποδίδει την αναπάντεχη κατάληξη που μπορεί να έχει όλη αυτή η ξαφνική μετατροπή του σκηνικού. Η παύση της τρικυμίας και η ηρεμία της φύσης εμφανίζονται ως απόρροια μυστικής και απόκρυφης δραστηριότητας μεταφυσικού χαρακτήρα.

Η προσωποποίηση της φύσης στο στίχο 6, η παρομοίωση στο στίχο 7 και η μεταφορά στο στίχο 8 δηλώνουν την άπνοια της μυστικής γαλήνης, την εξωτερική αλλαγή που θα αποτελέσει προανάκρουσμα και για εσωτερική αλλαγή στην ψυχή του ήρωα.

Στους στίχους 7,8 με σχήμα υπερβολής υποβάλλεται η ακινησία.

Στο στίχο 9 υπάρχει υπαινιγμός για το θάνατο της κοπέλας, Ίσως η κόρη χάρηκε για την ξαφνική γαλήνη της φύσης, ταυτόχρονα, όμως, θα μπορούσε να είναι επιθανάτιο σκίρτημα το οποίο ο Κρητικός παρερμήνευσε εκλαμβάνοντάς το ως σκίρτημα χαράς. Συνεπώς, ο στίχος υπαινίσσεται το θάνατο της κόρης.

Ο στίχος 10 παρουσιάζει κάτι το εξωπραγματικό, κάτι το μεταφυσικό, διότι στο στίχο αυτό αναφέρεται ότι το φεγγάρι ολόκληρο σειόταν και, όπως αναφέρεται στον επόμενο στίχο, κάτι ξεπετάχτηκε από μέσα του, κάτι υπερφυσικό. Συγκεκριμένα, στο στίχο αυτό η λέξη "ξετυλίξει" είναι η λέξη κλειδί, διότι εδώ εντοπίζουμε την πιο σαφή περιγραφή ανάδυσης του κρυφού.(μοτίβο ξετυλίγματος).

Τέλος, ο στίχος 12 αποκαλύπτει το λόγο για τον οποίο ταραχτήκε και μεταλλάχτηκε όλη η φύση. Μπροστά στον Κρητικό εμφανίστηκε μια θεϊκιά μορφή, κάτι που υποδεικνύει την ύπαρξη τέλειων όντων, που έχουν τέτοια δύναμη ώστε μπορούν να υποτάξουν ολόκληρη τη φύση.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

" Το κείμενο του ποιήματος αναπαράγει το τραγούδι ενός πρόσφυγα κρητικού, που μακριά από την πατρίδα του αναπολεί τα περασμένα και ένα περιστατικό που καθόρισε τη ζωή του. Το βασικό θέμα του ποιήματος είναι ο δημιουργικός έρωτας. **Ο έρωτας περιορίζει ή συχνά καταργεί τη φιλαυτία, εμπνέει αξίες και ιδέες και δρα καταλυτικά στην ηθική ολοκλήρωση του ανθρώπου.** Τονίζεται η σημασία της προσπάθειας να πλησιάσει και να αγγίξει κανείς το στόχο και τα ιδανικά του. Αυτή η ηθική τελείωση προϋποθέτει δυσκολίες, όπως στιγμές μοναξιάς και απελπισίας, οι οποίες μπορούν να ξεπεραστούν μέσα από την πίστη, την αγάπη, την ελπίδα και την αστείρευτη επιθυμία του ανθρώπου να ζήσει τις όμορφες στιγμές της ζωής. Συνοψίζοντας, ο Κρητικός είναι ένα αισιόδοξο ποίημα, γιατί εστιάζει στην κατάκτηση των ηθικών αξιών που μπορούν να προσφέρουν ο γόνιμος έρωτας και οι δύσκολες καταστάσεις."

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Παρόλο που ήταν θέμα αρχής για το Σολωμό να αποφεύγει όσο το δυνατό τις διάφορες ντοπιολαλιές στη σοβαρή του ποίηση, αφού αποσκοπούσε να διαβαστεί από όλους τους Έλληνες, το επτανησιακό ιδίωμα υπάρχει μέσα στην ποιητική του γλώσσα, αφού την ελληνική τη μαθαίνει στη Ζάκυνθο και

στην Κέρκυρα. Έτσι βλέπουμε ιδιαιτερότητες σε μερικά ρήματα, ιδιαίτερα στον παρατατικό συνηρημένων ρημάτων (άργειε, άργουνε, εκοίταα), στον Παρατατικό της παθητικής (σε -ότουν: ερχότουνε, εσειότουν), στους μελλοντικούς χρόνους με τη χρήση του "θέλει" αντί του "θα", στην υποτακτική, με τη χρήση του "ήθελε" (π.χ: αν ήθελε της πω = αν της είχα πει) και με τη χρήση της παθητικής προστακτικής (π.χ: χάρου, κοίμου)

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Ο Σολωμός μελέτησε την περιορισμένη ελληνική λογοτεχνία που υπήρχε την εποχή εκείνη στη δημοτική. Αυτή περιλάμβανε:

- α) βυζαντινά έμμετρα μυθιστορήματα του 14ου και 15ου αιώνα.
- β) έργα τής κρητικής λογοτεχνίας του 16ου και 17ου αιώνα (π.χ "Θυσία του Αβραάμ", "Ερωτόκριτος")
- γ) λαϊκά στιχουργήματα
- δ) τα έργα του Βηλαρά και του Χριστόπουλου
- ε) ελληνικά δημοτικά τραγούδια (το 1824 κυκλοφορεί ο πρώτος τόμος της συλλογής του Κλοντ Φοριέλ)

Οι επιρροές απ' τα ελληνικά στα κείμενά του είναι περισσότερο γλωσσικές. Οι ιδέες που εκφράζει είναι βαθιά επηρεασμένες από την προσωπική επαφή του με την Ιταλία και με την ευρωπαϊκή λογοτεχνία και φιλοσοφία που διάβαζε. Σημειώνουμε

α) Η θρησκευτική θεματολογία της ιταλικής ποίησης της εποχής του. Η Θεία Κωμωδία του Ντάντε, π.χ, περιγράφει ένα οραματικό ταξίδι στην Κόλαση κι από κει, μέσα από το Καθαρήτιο, στον Παράδεισο. Η ποίηση θεωρείται σαν ένα θείο δώρο που είχε στενή σχέση με τη θρησκεία και την ηθική.

β) Ρομαντισμός (Γουέρντσγουερθ, Κόλεριτζ, Βύρωνα, Σέλλεϋ, Κητς, Χάινε, Μαντσόνι, Λεοπάρντι, Ουγκώ, Πούσκιν κα). Βασικές του ιδέες:

- ✓ Η αρχαία Ελλάδα είχε εξιδανικευτεί από την ευρωπαϊκή διάνοηση. Με την Επανάσταση του '21 βλέπουν την αναγέννηση του αρχαίου ελληνικού ιδεώδους.
- ✓ Η ελευθερία. Ο άνθρωπος αποτελείται από σώμα (ύλη) και πνεύμα (Θεό). Μπορούσε, λοιπόν, ο άνθρωπος να φτάσει την ηθική τελειότητα υποτάσσοντας τις ορέξεις του σώματος στη λογική του, που θεωρούνταν ότι ήταν η αντανάκλαση του οικουμενικού ή θείκου λόγου. Η φύση, που σ' αυτή κυριαρχούν η αναγκαιότητα και το τυχαίο, θεωρούνταν το αντίθετο της ανθρώπινης ελευθερίας. Οι φυσικές δυνάμεις, εσωτερικές και εξωτερικές, εμποδίζουν την ηθική εξέλιξη. Πολλοί ποιητές θέλησαν στην ποίησή τους να παρουσιάσουν τους ήρωές τους να επιδίδονται σε πράξεις συνειδητής βούλησης, ελεύθερης από κάθε εξωτερική πίεση.
- ✓ Η θέση του καλλιτέχνη: Σαν μάγος, ή προφήτης αντιλαμβάνεται αλήθειες κρυμμένες για τους άλλους ανθρώπους πίσω από το πέπλο του υλικού κόσμου.
- ✓ Μεγάλη σημασία αποδίδεται στην επίδραση ενός έργου τέχνης πάνω στο θεατή ή τον αναγνώστη.
- ✓ Το Ωραίο και το Υψηλό. Το Ωραίο ανυψώνει πνευματικά τον άνθρωπο. Το Υψηλό οριζόταν σα μια πνευματική κατάσταση που την προκαλούσε η ενατένιση τεράστιων και φοβερών φυσικών φαινομένων. Έτσι ο αναγνώστης αποκτά συνείδηση της δικής του σωματικής αδυναμίας και συνάμα της πνευματικής και ηθικής του ανωτερότητας απέναντι στη φύση. (Στον Κρητικό, π.χ, το συναντάμε στην περιγραφή της τρικυμίας.)

- ✓ Συνδυάζεται η ποίηση με τη θρησκεία και τη φιλοσοφία. Η ποίηση ενσωματώνει τις θεϊκές ιδέες, την απόλυτη αλήθεια, την πεμπουσία των πραγμάτων.
- ✓ Οι υψηλοί στόχοι του ρομαντικού καλλιτέχνη. Προσπαθούν πάντα να ξεπεράσουν τα όρια: της φύσης, των προϋπαρχόντων καλλιτεχνικών δημιουργημάτων, τα όρια των ίδιων τους των δυνατοτήτων. Ίσως και γι' αυτό
- ✓ Πολλοί ρομαντικοί ποιητές συνέθεσαν "αποσπάσματα". Μερικά ποιήματα τα δημοσίεψαν οι ίδιοι σε αποσπασματική μορφή επίτηδες. Ο Σολωμός φαίνεται πως ήθελα να αποφύγει την παγιωμένη μορφή.

Ο Σολωμός στέκεται ανάμεσα σε κλασικισμό και ρομαντισμό παλεύοντας να βρει το δικό του δρόμο. Ο Σολωμός σίγουρα ήταν ποιητής πάθους και ο τόνος της ποίησής του είναι πάντα εξηρμένος, αλλά το πάθος του ήταν για το υψηλό, το αιώνιο, το πνευματικό, το ιδανικό, το υπερβατικό. Ποτέ δεν έγραψε το είδος εκείνο της προσωπικής, εξομολογητικής ποίησης που χαρακτηρίζει τους περισσότερους ρομαντικούς, ούτε και αφέθηκε σε γαλήνιες αναπολήσεις και ρεμβασμούς.. Δεν έκφρασε την προσωπική του θλίψη και μελαγχολία, απέκλειε τον εαυτό του από την ποίησή του. Σύμφωνα με τη σολωμική αντίληψη, προσορισμός του ποιητή ήταν η ηθική στήριξη των συμπατριωτών του, το κάθε ποίημά του έχει "υψηλό σκοπό", η ποίηση στέκεται κοντά στη θρησκεία όσον αφορά την πνευματική ανάταση του ανθρώπου.

ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Η ποίηση του Σολωμού επικεντρώνεται γύρω από τα μεγάλα θέματα που απασχόλησαν φιλοσόφους και ποιητές μέσα στους αιώνες: ελευθερία, φύση, θρησκεία, θάνατος και έρωτας. Επειδή στα ποιήματά του η ελευθερία θριαμβεύει ενάντια στη φύση και η θρησκεία ενάντια στο θάνατο, θα εξετάσουμε τις τέσσαρες έννοιες ανά ζεύγη:

ι) φύση και ελευθερία

Μπορεί αρχικά, στον "Ύμνο ", η ελευθερία να νοείται πρώτα ως πολιτική έννοια, αλλά στη μετέπειτα ποίησή του δε σταματά εκεί: Είναι κάτι για το οποίο ακατάπαυτα πολεμάει κανείς, είναι κατά κάποιον τρόπο, ο ίδιος ο αγώνας, γίνεται μια καθαρά πνευματική αξία. Ο Σολωμός δείχνει ότι πιστεύει, όπως ο Καντ και ο Σίλλερ, ότι η υπέρτατη εκδήλωση της ανθρώπινης ελευθερίας είναι όταν ελεύθερα διαλέγουμε να κάνουμε το καθήκον μας και μόνο.

Η φύση παρουνιάζεται ως θέμα παρά ως πηγή εικονοπλαστικής. Το πνεύμα του ανθρώπου κάνει αγώνα να σπάσει τα δεσμά της εξάρτησής του από τον υλικό κόσμο. Παλεύει να αρθεί πάνω από τις επιταγές της φύσης. Όταν το καταφέρνει ο άνθρωπος, κατακτά την αυτογνωσία. Η αυτογνωσία είναι ένα σημαντικό ζητούμενο για τη φιλοσοφία της εποχής, αφού μια πλήρης γνώση του εαυτού είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την τέλεια απελευθέρωσή του. Ο Σολωμός δεν είναι "φυσιολάτρης ποιητής. Γι' αυτόν η φύση ήταν και Παράδεισος και Κόλαση, αλλά, επειδή ήταν δύσκολο να ξεχωρίσει αυτές τις δύο όψεις, προτιμούσε ν' ατενίζει τη φύση με σκεπτικισμό, σα μια πιθανή απειλή για την πνευματική ελευθερία του ανθρώπου.

ιι) θάνατος και θρησκεία

Συχνά περιγράφει το θάνατο φανταστικών, ιστορικών ή γνωστών, προσώπων. Όλα τα μεγάλα έργα του τελειώνουν με θάνατο. Κατά το Σολωμό δε χρειάζεται να λυπόμαστε για τους πεθαμένους, αφού πηγαίνουν σε έναν κόσμο καλύτερο. Ένα θέμα του που εμφανίζεται συχνά: ο θάνατος ενός ατόμου συνδέεται άμεσα με την ανάσταση όλων των νεκρών στη Δευτέρα Παρουσία. Οι άγγελοι εμφανίζονται συχνά στην ποίησή του και συνδυάζονται με την τέλεια ομορφιά. Ο Σολωμός δεν είναι ένας αυστηρά θρησκευτικός ποιητής, όμως υπάρχει έντονο θρησκευτικό στοιχείο στα ποιήματά του ως μέρος μιας προσωπικής ανθρώπινης εμπειρίας.

ιιι) έρωτας και αγνότητα

Ο έρωτας κι ο θάνατος είναι στενά δεμένοι τόσο στη ρομαντική ποίηση όσο και στην ελληνική λαϊκή παράδοση. Πολλές φορές στο Σολωμό υποβάλλεται η ιδέα πως αυτές είναι οι δύο δυνάμεις που κυριαρχούν στον κόσμο των ανθρώπων. Ενωμένες τις συναντάμε και στον Κρητικό, άλλωστε το θέμα

του ποιήματος εν μέρει είναι η ανθρώπινη κι η θεϊκή αγάπη: Χάνει εκείνος τη γήινη αγάπη του για να του χαριστεί το όραμα της ουράνιας ευδαιμονίας, γιατί ο έρωτας για την αρραβωνιαστικιά του του έδωσε τη δυνατότητα περ' απ' αυτή να δει κάτι από το θεϊκό στοιχείο.

Στο Σολωμό ο έρωτας είναι πάντα αγνός. (Αυτό συμβολίζει κι η συνηθισμένη εικόνα με τα τρεμάμενα λουλούδια). Η αγνότητα του έρωτα του Κρητικού είναι αυτή που του δίνει το όραμα του θείου.

Ελευθερία, θρησκεία, αγνότητα. Αυτοί είναι οι σύμμαχοι του ανθρώπινου ενάντια στις δυνάμεις της φύσης που δρουν και μέσα και έξω απ' τον άνθρωπο, στον περιβάλλοντα κόσμο. Οι περισσότεροι ήρωες του Σολωμού έχουν εμπλακεί σ' αυτό τον αγώνα και, με το δικό τους τρόπο ο καθένας, βγαίνουν νικηφόροι.

ΛΥΡΙΣΜΟΣ

Λυρισμό αποτελεί η εξωτερίκευση του εσωτερικού κόσμου του προσώπου, η εξωτερίκευση συναισθημάτων, σκέψεων, εντυπώσεων και μάλιστα με τη χρήση άφθονων εκφραστικών μέσων (π.χ σχημάτων λόγου). Υπάρχει, λοιπόν, στο λυρισμό ισχυρό το στοιχείο της ψυχικής φόρτισης, έντονα συναισθήματα, τα οποία μεταφέρονται στον αναγνώστη μεταρσιώνοντάς τον σε σφαιρικές ιδεαλιστικές.

- ❖ Αυτή η ίδια περιγραφή του λυρισμού, λοιπόν, μπορεί να αποτελεί μια πρώτης τάξεως αιτιολόγηση στην επιλογή των σημείων του κειμένου που έχουμε κάνει. Δείτε, για παράδειγμα, πώς εκφράζει ο Κρητικός την εντύπωσή του στο αντίκρουσμα της φεγγαροντυμένης (απ. 4, στ. 21-24) ή πόσο μαγεμένος στέκει στη θέαση της μορφής της, όταν αυτή εμφανίζεται, στο στίχο 4-8 του αποσπ. 4.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΜΕ ΚΡΗΤΙΚΟ ΑΓΩΝΑ

- ✓ ιστορικό πλαίσιο
- ✓ τρόπος γραφής (γλωσσικά δάνεια, θέματα, σκηνές → σύνδεση με Κρητική λογοτεχνία)

αιτιολόγηση: 1) καταγωγή Σολωμού, 2) σύνδεση Επτανήσων με Κρήτη (1669)

«Ο Κρητικός είναι μια αλληγορική παρουσίαση της μεταλαμπάδευσης του πνεύματος της παράδοσης και της λογοτεχνίας της Κρήτης στα Επτάνησα».

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στοιχεία που συναινούν: (σελ.281-283)

- αρίθμηση μερών
- απουσία τίτλου (από Σολωμό)
- χάσματα σε στροφές –μέρη
- μισοσυμπληρωμένοι στίχοι
- έναρξη υπόθεσης in medias res

ΟΜΩΣ έχει εσωτερική ενότητα –συνοχή

- ολοκληρωμένη υπόθεση
- καλύπτεται χρονικά όλο το εύρος της περιπέτειας (με τις κινήσεις μπρος –πίσω, παρελθόν – παρόν –μέλλον)
- πρώτοι στίχοι: εισαγωγικό κομμάτι (χώρος, χρόνος. συνθήκες, πρόσωπα)
- τέλος ποιήματος: ίδιος τόπος (σχήμα κύκλου) –αίσθηση ολοκλήρωσης

«Πρόκειται για λυρικές ενότητες με αισθητική αυτοτέλεια που παρουσιάζουν τον αγώνα ανάμεσα στο καλό και το κακό».